

Inarin kunnan elinvoimaohjelma 2019 – 2025

YRITTÄJÄN INARI, SAAVUTETTAVA INARI, ARKTINEN INARI

Elinvoimalautakunta 13.5.2019

Sisällys

1.	JOHDANTO	- 2 -
2.	MITEN ELINVOIMAOHJELMA TEHTIIN?.....	- 4 -
3.	INARIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN ERITYISYYS.....	- 7 -
4.	INARIN ELINVOIMAN PAINOPISTEET	- 10 -
4.1	ELINVOIMAOHJELMAN TOTEUTUKSEN TIEKARTTA	- 10 -
	Yrittäjän Inari – yritysten toimintaedellytysten edistäminen.....	- 10 -
	Saavutettava Inari – fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden kehittäminen.....	- 11 -
	Arktinen Inari – sijainnista etua ja elinvoimaa.....	- 11 -
5.	ELINVOIMAOHJELMAN TOIMENPITEET	- 13 -
5.1.	MITTARIT - LAADULLINEN JA KESTÄVÄ KEHITYS 2019-2025	- 23 -
5.2.	MITÄ LISÄÄ INARIIN?.....	- 25 -
6.	LÄHDEAINEISTO	- 26 -

1. JOHDANTO

Elinvoima on käsitteenä laaja ja monimerkityksinen. Inarissa lähdetään siitä, että kunnan elinvoimaa edistetään parhaiten tukemalla monipuolista elinkeinoelämää, kuntalaisten toimeliaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Ohjelman tavoitteet nousevat koko kunnan ja sen kylien erityispiirteistä ja paikallisista lähtökohdista.

Elinvoima rakentuu kuntalaisten ja ulkopuolisten tahojen mielikuvissa. Paikallisesta elinvoimasta viestiminen on kunnan tehtävä, sillä positiivinen kuntaviestintä tukee hyvän kierrettä ja vahvistaa paikallisten ylpeyttä Inarista ja sen arktisista erityispiirteistä.

Inarin elinvoimaohjelman kolme keskeistä kehittämisen painopistettä ovat:

- Yrittäjän Inari
- Saavutettava Inari
- Arktinen Inari

Valittuja painopisteitä lähdetään toteuttamaan näiden teemojen alle sijoittuvien alatavoittein ja toimenpitein.

Elinvoiman toteuttamista ja kehittämistä toteutetaan kunnan budjettirahoituksella ja osin myös tulorahoituksella. Merkittävä kehittämisväline on hankerahoitus, johon myös yritykset voivat osallistua yritysosuuksin. Inarin kunnassa elinvoiman resursointi on hajautettu kunnan eri toimialoille eli hallinto- ja elinkeinotoimelle, tekniselle toimelle, sivistystoimelle sekä sosiaali- ja terveystoimelle. Yritysyhteistyöstä vastaa pääasiassa Elinkeinot & kehitys Nordica.

Elinvoima-ajattelun mukaisesti keskeistä on saada kuntaorganisaation lisäksi kaikki muutkin toimijat mukaan toteuttamaan tämän ohjelman linjauksia. Käytettävissä olevat resurssit moninkertaistuvat, kun kunnan henkilöstön ja budjettivarojen lisäksi onnistutaan aktivoimaan kansalaisjärjestöt, yksittäiset kuntalaiset, yritykset, valtionhallinnon toimijat ja muut sidosryhmät yhteisen Inarin tekemiseen.

KUNNANJOHTAJAN TERVEISET

Inarin elinvoiman rakennuspalikoiden kartoittamista on alettu valmistella syksystä 2018. Laajempi kuntastrategiatyö on käynnistymässä keväällä 2019. Elinvoimaohjelman on tarkoitus toimia kuntastrategiatyön kovana ytimenä ja siksi sen painotus on varsin elinkeinoperustainen. Elinvoima kietoutuu luonnollisesti kaikkeen kunnan toimintaan ja tulee siten olla näkyvillä vahvasti kuntastrategiassa. Erityisesti elinvoiman pehmeämpiä ulottuvuuksia tullaan painottamaan kuntastrategiatyössä.

Kokonaisuus kietoutuu kolmen tematiikan ympärille, yrittäjyyteen, saavutettavuuden ja olosuhteiden tarjoamien elinvoimatekijöiden maksimoimiseen arktisuuden käsitteen kautta. Kyseessä on kunnan dynaamisen hallinnan ulottuvuus, pyrkimys maksimoida kuntaan imettävät pääomien, työn ja osaamisen energiavirrat ja maksimoida niiden toimintaedellytykset arktisessa ympäristössä. Kuntastrategiassa tullaan painottamaan puolestaan toista elinvoimakysymystä, miten institutionaalisen hallinnan kautta syntyvä hyvinvointi jaetaan edelleen kuntalaisille ja alueyhteisön kehittyminen ja hyvinvointi varmistetaan.

Olosuhteet Inarissa ovat toisaalta vaativat mm. etäisyyksien vuoksi, mutta toisaalta olosuhteet ovat juuri se tekijä, joka luo Inarin vetovoiman poikkeuksellisenä asuinpaikkana, elämäntapana ja vierailukohteena.

Inarin elinvoima voidaankin ehkä kiteyttää lausahdukseen: *Maksimoi ympäristösi tarjoamat edut ja viljele sitä, mikä menestyy maaperässäsi.*

Toni K. Laine
kunnanjohtaja

2. MITEN ELINVOIMAOHJELMA TEHTIIN?

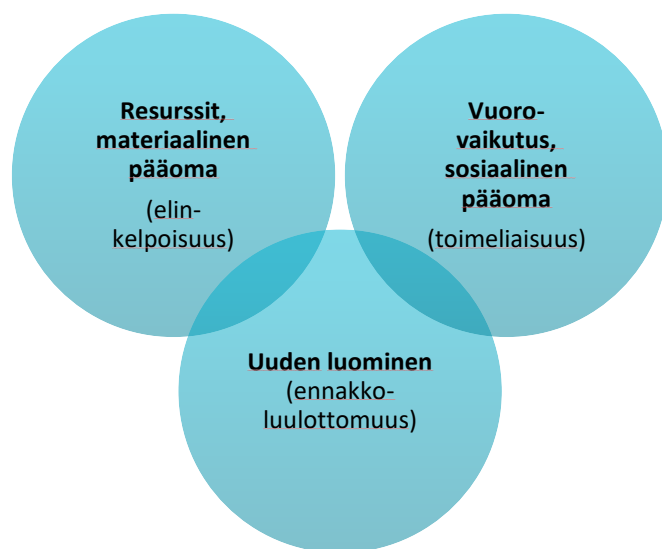

Inarin elinvoimaohjelmaa työstettiin Inarin kunnan luottamushenkilöiden, toimialajohtajien, Elinkeinot & kehitys Nordican työntekijöiden, paikallisten yrittäjien sekä järjestöjen edustajien kanssa yhteistyössä helmi-huhtikuussa 2019. Työssä hyödynnettiin Elinkeinot & kehitys Nordican ja elinvoimalautakunnan vuonna 2018 aloittamaa suunnittelutyötä. Kevään 2019 prosessissa ohjelman työstämisen tueksi järjestettiin yhteensä kolme teematyöpajaa sekä käytiin aktiivista keskustelua elinvoimaohjelmatyöhön osallistuvilla tarkoitetulla Elinvoimaa Inariin! -digialustalla.

Elinvoimaohjelman työstämisen punainen lanka oli elinvoiman johtamisen kolme näkökulmaa; resurssit, vuorovaikutus ja uuden luominen. Elinvoimaohjelmaan haluttiin tuoda näkyväksi Inarin olemassa olevat resurssit ja valjastaa tavoitteiden avulla koko yhteisön voimavarat käyttöön. Inarin kunta, alueen yritykset ja erilaiset yhteisöt toimivat keskenään verkostomaisessa vuorovaikutuksessa, jossa jaetaan tietoa ja osaamista sekä voimistetaan yhteisöllisyyttä ja paikallista identiteettiä.

Ohjelman työstämisen aikana otettiin katse tulevaisuuteen ja pohdittiin ennakkoluulottomasti, miten Inarin elinvoimaa ja monipuolista elinkeinoelämää vahvistetaan tulevina vuosina. Kevään 2019 prosessissa näkökulma elinvoimaan fokusoitui erityisesti yritysten toimintaedellytysten ja elinkeinopolitiikan teemoihin.

Kevään 2019 aikana Elinkeinot & kehitys Nordica toteutti ohjelmatyön tueksi 24 paikallisen yrittäjän kattavan haastattelukierroksen, jonka tulokset otettiin huomioon ohjelman viimeistelyssä sekä toimeenpanon suunnittelussa.

Kuva 1. Inarin elinvoimaohjelman kolme näkökulmaa (Mukaillen Paananen, Haveri, Airaksinen 2014).

Elinvoimaohjelman tausta-ajattelun ennen muuta johtamisen näkökulmasta voi tiivistää seuraavasti:

- **Resurssit:** kunta ammentaa elinvoimansa eväät väestörakenteestaan, taloudestaan, elinkeinopolitiikastaan, yhdyskuntarakenteestaan ja työllisyydestään ja toimii aktiivisesti siten, että resurssien kehittyminen on tulevaisuudessakin mahdollista.
- **Vuorovaikutus:** avaa elinvoimaan ikkunan, jossa kunnan tuntosarvet kansalaisyhteiskuntaan nousevat keskeisiksi. Kunnan on kurottauduttava uudella intensiteetillä kohti yhteisöjään ja toimijoitaan sekä annettava mahdollisuus erilaisilla rajapinnoilla tapahtuvien oivallusten syntymiseen.
- **Uuden luominen:** elinvoimalle on mahdollista löytää positiivinen kehä, jossa kunnan kulttuuri tukee yrittäjämäistä asennetta ja rohkeutta vahvastikin uudistaa itseään, löytää itsensä uudelleen.
- **Viestintä:** elinvoima on mielikuvissa rakentuva ilmiö, miten kunta näyttäytyy asukkailleen ja ulkopuolisille tahoille. Tärkeää ei ole pelkästään se, miten asiat ovat vaan myös se, miten ne näyttävät olevan! Paikallisesta elinvoimasta viestiminen on nimenomaan kunnan tehtävä.
- **Johtaminen:** Johtamisen tehtävä on siis
 - valjastaa resurssit
 - aistia vuorovaikutuksen paikkoja
 - edistää uudistumista sekä
 - huolehtia, että viestintä tukee kunnalle syntyvää elinvoiman kulttuuria.

3. INARIN TOIMINTAYMPÄRISTÖN ERITYISYYS

Lapin talous kehittyy juuri tällä hetkellä suotuisasti erityisesti matkailuelinkeinon siivittämänä. Samaan aikaan kun suurimmassa osassa Suomen kuntia talous heikentyi vuonna 2018, kehittyi Pohjois-Lapin kuntien talous suotuisasti. Matkailun ja mm. kylmäteknologian (rengastestaus) vahva vire näkyy kuntien viime vuoden talousluvuissa. Myös yleinen ilmapiiri henkii tulevaisuudenuskoa. Esimerkiksi Nordean aluebarometrin mukaan usko talouden vahvaan kehitykseen korostui muuta maata selvemmin juuri Lapissa ja Varsinais-Suomessa.

Matkailun vahva vire on toisaalta nostanut esiin kestävän kasvun tematiikan. Maan pinta-alaltaan suurimpana kuntana Inarilla on onneksi mahdollisuuksia ekologisesti kestäväan kasvuun varsinkin määrätietoisien ja suunnitelmallisen kaavoituksen tukemana sekä matkailukauden pidentämisen kautta. Arktisuuden ohella saamelaisväestön merkittävä osuus asukkaista antaa mahdollisuuksia omaperäisen kulttuurisen perinteen hyödyntämiselle samalla kun sen vaaliminen ja toimintaedellytysten turvaaminen saattavat nostaa esiin esim. eri elinkeinojen välisiä vastakkainasetteluja.

Inarissa kunnallisverokertymä ylitti vuonna 2018 arvioidun 1,4 miljoonalla eurolla. Tämän seurauksena koko kunnan (peruskunta + liikelaitos + taseyksiköt) tilikauden ylijäämä oli 1,652 miljoonaa euroa. Koko kuntakonsernin osalta ylijäämä nousee lähes neljään miljoonaan euroon.

Vahva kasvu on tarkoittanut myös uusia työpaikkoja. Lapissa oli vuoden 2019 maaliskuun lopussa työttömiä reilu 8 800, mikä on lähes 1 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Pullonkaulaksi saattaakin osoittautua työvoiman saatavuus, jossa keskeinen tekijä on sopivien asuntojen löytyminen sekä kunnan yleinen houkuttelevuus ja vetovoimaisuus. Vuokra-asuntopulaan onkin Inarissa tartuttu ja uusia vuokra-asuntoja on valmistumassa ennätysmäärä. Muitakin toimenpiteitä, mm. aktiivista rekrytointia, tarvitaan. Matkailuun ja luontaiselinkeinoihin sekä julkisen sektorin työpaikkoihin nojaavan toimialarakenteen monipuolistaminen on niin ikään tae suhdanteita paremmin kestävästä elinkeinopolitiikasta. Toimivat yritys- ja työllisyyspalvelut mahdollistavat uusien yritysten syntymisen ja toimivien yritysten kasvamisen kansallisille ja kansainvälisille markkinoille. Työvoiman saatavuus ja kansainvälisen matkailun merkittävyys Inarille korostavat kansainvälisen vuorovaikutuksen merkittävyyttä läpäisevästi kaikessa toiminnassa. Vuonna 2017 ulkomaan kansalaisten osuus Inarin väestöstä oli 2,0%.

Lentokentän ja toimivien lentoyhteyksien merkitys on valtava koko matkailualueen kehitykselle. Maantie- ja vesiliikenteen toimivuus saattaa korostua lentoliikenteen häiriöiden ja toimintaedellytysten uhkakuvien mahdollisesti realisoituessa. Toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat digitalisaation hyödyntämisen läpileikkaavasti kaikessa palvelu-, viihde- ja tuotantotoiminnassa. Onnistuminen liikenneinfran ja -yhteyksien rakentumisessa edellyttää vahvaa panostusta edunvalvontaan.

Elinvoimaohjelman laadinnan yhteydessä kerättiin joukko tilastollisia indikaattoreita kuvaamaan Inarin asemaa suhteessa valittuihin verrokkikuntiin (Lieto, Kittilä, Sodankylä, Kolari, Sotkamo ja Muurame), Lapin maakunnan muihin kuntiin ja maan keskiarvoon. Tilastollisen vertailun mukaan

- työttömyysaste marraskuussa 2018 on yli kaksinkertainen vertailukuntiin nähden ja yli koko maan keskiarvon, Inarin pitkäaikaistyöttömyysaste on vertailuryhmän korkein
- julkisen sektorin työpaikkojen määrä on laskenut selvästi
- työpaikkojen määrä on kasvanut, mutta heikommin kuin vertailukunnissa
- 2005-2016 yksityisen sektorin osuus työpaikoista on kasvanut 6 prosenttiyksikköä, mutta se on silti alle vertailukuntien tason
- kuntapuolen työpaikkojen osuus on pysynyt ennallaan ja valtion työpaikat ovat vähentyneet
- kuntapuolen työpaikkojen osuus on koko maan tasoa ja valtion työpaikkojen osuus selvästi suurempi kuin vertailukunnissa yleensä.
- prosentuaalisesti Inarissa 2007-2016 työpaikkojen määrä on eniten kasvanut seuraavissa luokissa: kaivostoiminta ja louhinta, kiinteistöalan toiminta sekä hallinto- ja tukipalvelut
- prosentuaalisesti työpaikkoja on hävinnyt eniten teollisuudesta, maa- ja metsätaloudesta sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnasta
- tutkinnon suorittaneiden osuus on koko vertailuryhmän pienin Inarissa ja alle koko maan tason
- työpaikkaomavaraisuus on laskenut tasaisesti vuodesta 2008. Inarin työpaikkaomavaraisuus on silti vertailuryhmän korkeimpia heti Kittilän ja Sodankylän jälkeen.
- vuodesta 2012 lähtien Inari on kerryttänyt muuttovoittoa – trendi on nyt positiivinen, ja siten erilainen kuin esim. Kittilässä ja Sodankylässä.
- Inarin verotettavat tulot ovat koko Lapin tasoa ja selvästi alle koko maan tason
- Inarin sairastavuusindeksi oli 111 vuonna 2017. Se on heikentynyt maltillisesti vuosikymmenen vaihteesta, mutta negatiivinen trendi on tahtunut. Inarin sairastavuusindeksi on lähellä saman alueen muita kuntia.
- väestöennusteen perusteella Inarin työikäisten määrä laskee vuoteen 2040 mennessä 16 prosenttia. Samalla ajanjaksolla Inarin koko väestö pysyy ennallaan. Koko vertailuryhmän väestöennuste työikäisten osalta on -2 prosenttia.
- Tarkastelussa Inarin (552 €) panostukset elinvoimaan asukasta kohti ovat kolmanneksi suurimmat Kittilän (585 €) ja Kolarin (636 €) jälkeen. Lopuissa vertailukunnissa panostukset elinvoimaan ovat selvästi pienemmät. Inarin panostukset elinvoimaan ylittävät huomattavasti koko maan tason.
- Liitteissä nro 1-6 on esiteltyä Inarin kuntaa koskevia tunnuslukuja.

4. INARIN ELINVOIMAN PAINOPISTEET

Inarin elinvoimaohjelman painopisteiksi valikoitui aiemman elinvoimaohjelmatyön pohjalta kirkastetut kärjet: Yrittäjän Inari, Saavutettava Inari ja Arktinen Inari. Valituilla painopisteillä korostetaan kunnan tahtotilaa toimia yritysmyönteisesti, edistää Inarin saavutettavuutta ulkoisesti ja kunnan alueen sisällä sekä vahvistaa Inarin arktisia erityispiirteitä. Jokainen painopiste on purettu tarkemmiksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi omassa taulukossaan (Kts. 5. Elinvoimaohjelman toimenpiteet ja mittarit).

Kuva 2. Inarin elinvoiman painopisteet ja mittarit.

Yrittäjän Inari – yritysten toimintaedellytysten edistäminen

Painopistealueen alatavoitteina ovat osaavan työvoiman saatavuus, sujuvat ja tehokkaat neuvonta- ja kasvupalvelut sekä yritysten tarpeita vastaavat tontit ja joustavat tilaratkaisut. Inarilaiset yrittäjät kokevat, että erilaisille kiel- ja täydennyskoulutuksille, oppisopimus- ja työkokeilupaikeille on tarve nyt ja tulevaisuudessa. Yrityspalveluiden osalta erityisesti yrittäjäpolun alkuvaiheen tuki on tärkeää. Myöhemmässä vaiheessa kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyvät tukipalvelut ja vertaisverkostot auttavat yrityksiä saavuttamaan kasvupotentiaalin. Yritystapaamiset koetaan hyvänä vuoropuheluna kunnan ja yrittäjäyhteisön välillä. Ammattitaitoisen työvoiman pito- ja vetovoimaan vaikuttavat mm. kunnan asuntotarjonta, saavutettavuus sekä vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet.

Saavutettava Inari – fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden kehittäminen

Painopistealueen alatavoitteina ovat toimivat ja turvalliset yhteydet, kestävä liikenne- ja liikkumispalvelut sekä maakuntakaavan kasvukäytävien tunnistaminen ja hyödyntäminen. Tällä hetkellä edunvalvonta lentoliikenteen toimijoiden suuntaan, keskeisten teiden ja reitistöjen turvallisuuden sekä sisäisen liikenteen kehittäminen ovat avainasemassa saavutettavuuden kannalta Inarissa. Tulevaisuuden saavutettavuutta pohdittaessa on varauduttava lentoliikenteen mahdollisiin rajoituksiin ja sähköisten liikkumismuotojen yleistymiseen.

Tieto- ja viestintäteknologia avaa mahdollisuuksia asiakaskokemuksen parantamiseen, tuottavuuden ja laadun parantamiseen sekä tiedolla johtamisen syventämiseen. Työn painopisteitä niin Inarissa kuin kuntasektorilla laajemminkin ovat tiedonhallinta, asiakirjahallinto ja arkistointi, sähköinen asiointi, tietosuoja ja tietoturva, tietovarannot, tietoliikenne, avoin data, kokonaisarkkitehtuuri, tietojärjestelmien ja tiedon yhteen toimivuus sekä digitaalinen saavutettavuus.

Arktinen Inari – sijainnista etua ja elinvoimaa

Painopistealueen alatavoitteina ovat luonnon ja kulttuurin erityispiirteet, ympärivuotinen vetovoimaisuus sekä elinkeinorakenteen monipuolisuus. Inarin luonto on ainutlaatuinen ja alueen vahva saamelaiskulttuuri tuo oman mausteensa kunnan kehittämispotentiaaliin. Inari haluaa profiloitua ekologisesti vastuullisena matkailukohteena ja tarjota tulijoille laadukkaita ja alkuperäiskulttuuria kunnioittavia palveluita. Erilaisten luonnontuotteiden jalostaminen ja luontoretkikohteiden tuotteistaminen ja niiden markkinointi nostavat Inarin profilia eksoottisena Lapin kohteena niin uusien yrittäjien kuin matkailijoidenkin silmissä, paikallisia asukkaita unohtamatta.

Inarin elinvoimatyötä ja sen jokaista painopistettä läpileikkaavat *edunvalvonta, turvallisuus, digitaalisuus ja kansainvälisyys*. Jokaisen painopisteen kohdalla on pohdittu, miten läpileikkaavat teemat vaikuttavat tavoitteisiin ja kuinka ne otetaan huomioon.

YRITTÄJÄN INARI - yritysten toimintaedellytysten edistäminen	SAAVUTETTAVA INARI - fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden kehittäminen	ARKTINEN INARI - sijainnista etua ja elinvoimaa
I Osaavan työvoiman saatavuus	I Toimivat ja turvalliset yhteydet	I Luonnon ja kulttuurin omalaatuisuus
II Sujuvat ja tehokkaat neuvonta- ja kasvupalvelut	II Kestävät liikenne- ja liikkumispalvelut	II Ympärivuotinen vetovoimaisuus
III Tarpeita vastaavat tontit ja joustavat tilaratkaisut	III Maakuntakaavan kasvukäytävien tunnistaminen ja hyödyntäminen	III Elinkeinorakenteen monipuolisuus
EDUNVALVONTA		
TURVALLISUUS		
DIGITAALISUUS		
KANSAINVÄLISYYS		

Kuva 3. Inarin elinvoimaohjelman toteutuksen tiekartta.

5. ELINVOIMAOHJELMAN TOIMENPITEET

YRITTÄJÄN INARI - Yritysten toimintaedellytysten edistäminen		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
I Osaavan työvoiman saatavuus	Oppilaitos-yhteistyön laajentaminen	Sivistystoimi, Nordica, Oppisopimuskoulutuskeskus, yritykset	1. Jatketaan Lapin TNO-verkostossa 2. Jatketaan oppisopimustuen maksamista paikallisille yrityksille, 200 euroa/kk/opiskelija 3. Järjestetään niitä lyhytkoulutuksia ja –kursseja, joita ei ole alueella saatavilla 4. Syvennetään yhteistyötä edelleen SAKKin kanssa 5. Yhdistetään yrittäjien kehittämistarpeet ja korkeakouluopiskelijoiden opinnäytetyömahdollisuudet 6. Varataan kunnan budjettiin 20 000 e/v harjoittelurahaa varten	Kv: verkostoon myös kv-oppilaitoksia, järjestetään kv-koulutuksia Edunvalvonta: valtion suuntaan Digi: etäopiskelu- ja kokousmahdollisuudet tärkeä osa , jotta sivukyläläisetkin pääsevät mukaan Turvallisuus: turvallisuuskoulutukset esim. osana matkailukoulutuksissa
	Rekrytoinnin tehostaminen	Matkailu: ISM ja HOL. Sote: Sote-osasto. Muut toimialat: Vapepa	1. Erilliskampanjoiden toteuttaminen • rekrytointikampanjoita ISM:n ja HOL:n kanssa • houkuttelumarkkinointia osallistumalla eri messuille ja seurataan tuloksia 2. Päivitetään Turvallisesti luonnossa -opasta ja jaetaan sitä yrityksiin 3. Kulttuuri- ja turvallisuuskoulutukset sesonkityöntekijöille	Kv: sähköisissä järjestelmissä myös kieliversiot Edunvalvonta: Lapin liitto, kansanedustajat, TE-toimisto Digi: markkinointi ja asiointi sähköisesti (hakemukset, lisätiedot ja palautteet) Turvallisuus: turvallisuuskoulutukset sesonkityöntekijöille marraskuussa
	Ulkomaalaisten ja suomalaisten työntekijöiden asettautumisen tukeminen	Nordica ja Sote	1. Kaksivuotisen asettautumispalveluhankkeen läpivienti, hankkeessa hankekoordinaattori 2. Toimintamallin tekeminen, infopaketteja ulkomaalaisille 3. Sähköisen palvelualustan tekeminen (vakka ei olisi hanketta) 4. Osallistutaan HOLin osaaaja- ja muuttajakampanjoihin	Kv: palvelua myös englanniksi Edunvalvonta: pysyvä rahoitus Digi: sähköinen palvelualusta Turvallisuus: koulutukset talvisesongin alkuun, marraskuussa

YRITTÄJÄN INARI - Yritysten toimintaedellytysten edistäminen		Päävastuu ja verkosto-kumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
II Sujuvat ja tehokkaat neuvonta- ja kasvu-palvelut	Neuvontapalvelujen organisointi	Nordica; Leader, ELY, Te-toimisto, SYP-verkosto	- Tehdään Inarin oma toimintamalli - Tuotteistetaan neuvonta- ja yrityspalvelut moduuleiksi (esim. kv-markkinointi, rahoituspalvelut, alkavan yrityksen palvelut jne.) - Yhden luukun palvelun selvittäminen esim. palvelumuotoilulla - Yleinen neuvonta aloittaville yrityksille - Kasvuvaiheen ja kansainvälistymisen tuki - Tehdään säännöllisiä yrityskäyntejä - Esim. yksinyrittäjien henkilökohtaiset tapaamiset	Kv: tarjolla myös englanninkielistä yritysneuvontaa Edunvalvonta: rahoituksen turvaaminen Digi: sähköinen varausjärjestelmä, etäyhteydet neuvonnassa, digikoulutukset sekä neuvojille että asiakkaille Turva: tehdään suunnitelma, turvallisuuskoulutukset sesongin alkuun
	Verkostoituminen	Nordica; Saamelaiskäräjien elinkeinosihtööri, yrittäjäjärjestöt, TNO-verkostot, Lapin liitto, rajakunnat	- Syvennetään Yrittäjäjärjestöjen ja Inarin kunnan verkostoa - Jatketaan alueellisissa verkostoissa - Seudullisessa yrityspalvelu- eli SYP-verkostossa sekä TNO-verkostossa - Osallistutaan Lapin liiton ja ELY-keskuksen edunvalvontaverkoston palaveriin - Rajakuntien kanssa tehtävä yhteistyö, toimintasuunnitelma - Yhteisiä teematapahtumia alueen yrittäjille	Kv: kv-verkoston prioriteettitilaus Edunvalvonta: osallistumien julkisen tahon tilaisuuksiin Digi: yritysten keskustelupalsta, integroidaan yritysluettelot, etäkokoukset ja -koulutukset
	Innovaatiokyvyn ja laadun kehittäminen sekä uusien yritysten houkuttelu	Nordica; Business Finland, yliopistot, Arktisen alueen tiede- ja osaamiskeskus - hanke	- Benchmarking-matkoja yrityksille ja toimijoille - Järjestetään vuosittain innovaatiotyöpajoja ja koulutusta tuotekehityksen tueksi - Verkostoidutaan osaajiin päin (Business Finlandin kautta) - Etsitään investoijia, sijoittajia ja markkinoija - Kansainvälinen kehittämisideakilpailu, jotta saadaan uutta tietoa alueelle	Kv: kv-yhteyksiä, ulkomailta osaajia verkostoon tai sijoittumaan alueelle Edunvalvonta: rahoitus Digi: digikoulutukset ja -seminaarit, osaava henkilöstö saatavilla Digi: ns. digitrainer eli digi-yritysneuvoja Turvallisuus: luottamus

YRITTÄJÄN INARI - Yritysten toimintaedellytysten edistäminen		Päävastuu ja verkosto- kumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
II Sujuvat ja tehokkaat neuvonta- ja kasvupalvelut	Hankinnat paikallisen elinvoiman edistäjinä	Inarin kunta; kaikki osastot, kuntakonserni	1. Tehdään hankintastrategia 2. Käytetään edelleen Cloudiaa ja Hilmaa • Enemmän tarjouspyyntöjä näkyviin • ”Vinkataan” yrityksille Cloudiaan tulevista ja siellä olevista tarjouspyynnöistä • Totutetaan alueen yritykset seuraamaan Clodia-tarjouspyyntöjä 3. Hankintakoulutusten järjestäminen	Kv: tiedotetaan yrityksiä kv-tarjouspyynnöistä Edunvalvonta: yrittäjäjärjestöt Digi: Claudia ja Hilma (kuumat vinkit)
	Yrittäjyyskasvatus osana opetussuunnitelmaa	Sivistystoimi; opettajat, yläaste, lukio, SAKK, kansalaisopisto ja yrittäjät	1. Arvioidaan yrittäjyyskasvatuksen toteutumista, kehitetään opetuksen sisältöjä ja toteutustapoja yhdessä 2. Käydään kouluilla ja oppilaitoksissa luennoimassa 3. Järjestetään yhteistilaisuuksia yrittäjien ja nuorten kanssa (Yrittäjän päivä 5.9.) 4. Otetaan nuoret mukaan kehittämisprojekteihin 5. Nordica tukee sivistystoimea yrityskontaktien luomisessa ja yrittäjien aktivoimisessa oppilaitosyhteisöön	Edunvalvonta: opetusministeriö, opetushallitus, yrittäjäjärjestöt Digi: sähköinen palvelu
	Sijoittumisen tukiprosessin konseptointi	Konsernijaosto	1. Kartoitetaan tilanne, haastattelu tai kysely 2. Tehdään suunnitelma 3. Kartoitetaan Yhden luukun periaatteen toteuttamista	

YRITTÄJÄN INARI - Yritysten toimintaedellytysten edistäminen		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
III Tarpeita vastaavat tontit ja joustavat tilaratkaisut	Yhteistyön selkiyttäminen ja koordinointi	Kunta, Nordica, yritykset, yhtiöt	1. Kehitetään yrittäjille yhden luokun periaatteen mukainen palveluketju 2. Kartoitetaan palvelujen tuottajat (myös ulkopuoliset) 3. Pyritään varmistamaan tilojen saatavuus eri käyttömuodoille (matkailu, kylmäteollisuus, luonnontuotteiden jalostus, käsityöt, autoilijat, pienteollisuus jne.) 4. Tuotteistetaan palvelut asiakaslähtöisesti, lupaprosessin sujuvuuden kehittäminen 5. Maankäytön ja porotalouden yhteensovittamisen ennakointi, aktiivinen vuoropuhelu paikallisten toimijoiden kesken 6. Tehdään digitaalinen palvelualusta 7. Lisätään osaamista koulutuksella ja mentoroinnilla	Kv: kieliversiot Digi: yhteinen palvelualusta Turvallisuus: kun osaaminen keskittyy, niin turvallisuus kasvaa
	Konsernin kiinteistöjenhallinnan kehittäminen	Konsernijaosto ja kunnanhallitus sekä ao. yhtiöt	1. Tehdään tilakartoitus kunnan omistamista kiinteistöistä ja palveluntarjoamista • Energiatehokkuuden, kestävyyyden, monikäyttöisyyden huomioiminen 2. Tuotteistetaan tarvittaessa uudet tuotteet ja palvelut, niiden markkinointi	Kv: kieliversiot Digi: yhteinen palvelusivusto

SAAVUTETTAVA INARI - Fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden kehittäminen		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
I Toimivat ja turvalliset yhteydet	Lentoliikenne- yhteyksien lisääminen	Ism, Nordica, kunta ja yritykset	1. Edunvalvonnan kärkenä uudet avaukset eri lentoyhtiöihin ja ympärivuotisuus Edunvalvonassa tehdään yhteistyötä alueen matkailuorganisaation, yrittäjien, Lapin liiton, Finavian ja lentoyhtiöiden välillä. Työmalleina ovat mm. hankkeet ja työryhmätyöskentely 2. Oma markkinointibudjetti lentoliikenteen kehittämiseksi	Kv: kansainvälisiä uusia suoria lentoyhteyksiä Edunvalvonta: yhteistyössä toimijoiden kanssa Turvallisuus: matkailijoiden tiedottaminen turvallisuustekijöistä
	Turvallisen tie- ja reittiverkoston kehittäminen	Kunta; ELY-keskus, Lapin liitto, Metsähallitus (Luontopalvelut ja Metsätalous), naapurikunnat, elinkeinotoimi	1. Tehdään edunvalvonnan suunnitelma ja priorisointi, tarkastellen kokonaisuutta ja käytettävissä olevia resursseja 2. Inari – Kittilä –tien parantaminen. Laaditaan Inari-Länsi-Lappi -kehityssuunnitelma (kartoitus) 3. Eri toiminnoille omat reitit (huskyl, kelkat, hevoset, hiihto, kävely, maastopyöräily jne.) 4. Huolehditaan, että tieverkosto ja reitistö on turvallinen käyttää keliolosuhteista riippumatta 5. Moottorikelkkailureittien runkoreitistö osoitetaan maakuntakaavassa ja uusien reittien osoittaminen tulee olla mahdollista	Kv: Länsi-Lapin yhteydet Norjaan paranevat, Pohjois-Ruotsin yhteys, kansainväliset neuvottelut ja yhteistyö Edunvalvonta: valtio, ELY-keskus, Lapin liitto, naapurimaiden kunnat, Lapin kansanedustajat ja ministeriö
	Laadukkaiden tietoliikenneyhteyk- sien turvaaminen ja katvealueiden poistaminen	Khall;	1. Kartoitetaan katvealueet ja huomioidaan 5G –testialueet 2. Lisätään kuntalaisten opastusta ja neuvontaa tietoliikenneyhteyksien hyödyntämisessä ja hyödynnetään aikaisempien hankkeiden tuloksia 3. Autetaan rahoituksen hankkimisessa esim. kyläkuverkkoihin	Digi: mahdollistetaan digialustojen toimivuus Edunvalvonta: operaattoreiden suuntaan aktiivisuus
	Turvallisuus- kampanjat matkailijoille ja liikkuville	Peruskunta, Vapepa, Punainen Risti, Nordica, tekninen toimi	1. Hanketeemana ”Matkailijoiden turvallisuus”, palkataan hankekoordinaattori 2. Viestitään ja opastetaan matkailijoita, matkanjärjestäjiä ja yrittäjiä Lapin turvallisuustekijöistä, hyödynnetään olemassa olevia turvallisuusohjeita (MH, kunta, Punainen Risti) 3. Teetetään Ivalon lentokentän tulohalliin turvallisuusfilmi	Kv: kieliversiot Digi: mobiilialusta Turvallisuus: turvallisuusfilmit, yhteistyö mm. Vapepan ja Punaisen ristin kanssa

SAAVUTETTAVA INARI - Fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden kehittäminen		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
II Kestävät liikenne- ja liikkumis-palvelut	Innovatiivisten, eri liikennemuodot yhdistävien liikkumispalvelujen kehittäminen matkailijoille ja asukkaille	Nordica, hankepartnerit, Kuljetuspalveluyrittäjät, Autovuokraus	1. Sisäisen liikenteen kipukohtien ratkominen: kylien väliset ja lentokentän ja matkailukohteiden väliset julkiset yhteydet sekä taksiliikenteen tarjonta 2. Paikallisliikenteen ja asiointiliikenteen ajosuunnitelman valmistelu, huomioiden nykyinen tarjonta (lentokenttäliikenne, asiointiliikenne, skibussiliikenne, vesiliikenneyhteydet) 3. Aktivoidaan asukkaat ja matkailijat mukaan ideoimaan ja kehittämään	Kv: rajat ylittäviä reittejä (esim. Näätämöstä Kirkkoniemeeseen) Edunvalvonta: Lapin liitto, ELY, liikenneministeriö Digi: Open Arctic Maas, digitalustat Turvallisuus: kartoitetaan turvattomat reitit
	Digitaalisen liikkumisen palvelualustan ja mobiilipalveluiden kehittäminen	Nordica, kunta, kuljetuspalveluyrittäjät	1. Ollaan mukana hankkeessa, jossa luodaan helppokäyttöinen liikkumisen palvelualusta, jonne tulee Inarin yhteydet, pysäkit jne. 2. Kannustetaan alueen erilaiset kuljetuspalvelut digitalisoimaan omat palvelunsa (Open Arctic Maas -tavoitteet) 3. Kannustetaan vanhoja ja uusia kuljetuspalveluyrittäjiä laittamaan reittinsä myös maakunnallisiin ja valtakunnallisiin digitaalisiin alustoihin 4. Tiedotetaan ja markkinoidaan palvelualustaa kuntalaisille ja matkailijoille	Edunvalvonta: ELY-keskus, Lapin liitto Digi: Open Arctic Maas, Liikennevirasto, Bokun
III Maakunta-kaavan kasvu-käytävien tunnistaminen ja hyödyntäminen	Systemaattinen ennakointiyhteistyö ja tiedonjako Jäämeren käytävä, Itä-Länsi	Konserni; Lapin liitto, ELY – keskus, Finavia	1. Korostetaan edunvalvonnassa ratayhteyden linjausvaihtoehtojen turvallisuus- ja häiriötekijöitä 2. Poikittaisyhteyksien parantaminen ja alempiasteisten teiden kehittäminen	Kv: rajat ylittävä yhteistyö (rata- ja tielinjaukset) Edunvalvonta: yli rajat ylittävän liikenteen kehittäminen, ratayhteyksien linjausvaihtoehdot

ARKTINEN INARI - Arktisuus ja puhtaus voimavaraksi		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
I Luonnon ja kulttuurin omalaatuisuu s	Puhtauden ja luontoarvojen vaaliminen ja valvonta, ekologisesti vastuullinen matkakohde	Ympäristöosasto, Lapeco, ELY-keskus, Inarin Lapin Vesi, ISM, matkailuyritykset, Nordica, paikallisyhteisöt, Destia, LUKE	1. Ekologisesti vastuullinen matkakohde, jossa perusasiat ovat kunnossa: • toimiva ja kattava kierrätys ja jätehuolto • jätevesipuhdistamojen kantokyvyn selvittäminen • sivukylien ja Saariselän viemärintivaihtoehtojen selvittäminen • energiatehokkuuden ja ilmastoystävällisyyden edistäminen • valvovien viranomaisten huomion kiinnittäminen kyläkuvaan taajamissa 2. Yritysten vastuuta kierrätyksestä korostetaan tiedottamalla ja vuoropuhelulla yrittäjien kanssa 3. Paikallisyhteisöä ja yrityksiä perehdytetään kierrätykseen, jätteen minimointiin, roskaamattomuuteen ja yleiseen ekologiseen vastuullisuuteen 4. Osallistutaan Visit Finlandin kestävän matkailun ohjelmaan Sustainable Finland ja selvitetään, millä edellytyksillä vastuullisen matkailun merkin saa ja haetaan sitä 5. Kannustetaan myös paikallisia yrityksiä tuomaan markkinoinnissa esiin omaa ekologisesti vastuullista toimintaa 6. Luonnonsuojelualueiden hyödyntämismahdollisuuksia tuodaan esille hyvinvointi- ja kokemusmatkailuyrittäjille	Kv: matkanjärjestäjien ja matkailijoiden informointi tavoitteista ja etenemisestä Edunvalvonta: Lapeco (1-2), ELY-keskus (1-2), Inarin Lapin Vesi (1), Inergia (1) Digi: vastuullisuudesta viestiminen
	Paikallisten luonnontuotteid en saaminen markkinoille	Nordica; Leader, ELY- keskus, Lapin liitto, yritykset	1. Aktivoidaan yrittäjiä valmistamaan inarilaisia kala-, marja-, yrtti- ja sienituotteita koulutusten, infotilaisuuksien ja yrityshautomotoiminnan kautta 2. Käynnistetään hankkeita ja toimenpiteitä aiemmin tehdyn ”Arktiset luonnonvarat, luonnonvarojen kehittämisohjelma Inarin kunnassa 2017-2021” –julkaisun pohjalta 3. Edistetään luonnontuoteyritysten verkostoitumista matkailuyritysten, kauppojen ja muiden toimijoiden kanssa 4. Edistetään poimijarinkien muodostumista toimimalla alulle panijana 5. Järjestetään b2b-tilaisuuksia ostajien ja tuottajien välille. Inarin luonnontuotealan Luovakka-verkoston vahvistaminen, benchmarking aiheesta 6. Edistetään luonnontuoteyritysten kansainvälistymistä 7. Kiinnitetään huomiota metsätalouden edunvalvonnan ja paikallisen puun saatavuuteen ja jalostamiseen.	Kv: kaikissa tuotteissa englanninkielinen kuvaus Edunvalvonta: oppilaitokset, yrityspalvelut Digi: yrityksille digitrainer-palveluja

ARKTINEN INARI - Arktisuus ja puhtaus voimavaraksi		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
I Luonnon ja kulttuurin omalaatuisuus	Paikallisuuden, arktisuuden ja erityispiirteiden hyödyntäminen matkailussa	Nordica; ISM, ILM, matkailuyritykset ja –toimijat, MH/luontopalvelut, SK, kunta, Inarin kylien neuvosto	1. Tuodaan viestinnässä ja markkinoinnissa esiin arktisia ja luontoystävällisiä vetovoimatekijöitä ja paikallista kulttuuria: luonto, puhdas vesi ja ilma, luonnonilmiöt, alueen kulttuurit, luontoon perustuvat aktiviteetit sekä mm. kullanhuuhtontaa, taidetta ja käsitöitä. Kannustetaan myös yrityksiä tuomaan esiin luontokohteet ja –reitit palveluineen esille nettisivuillaan 2. Kehittämistyössä ja suunnittelussa otetaan huomioon myös paikalliset asukkaat 3. Sosiokulttuurista kestävyttä vahvistetaan huolehtimalla, että saamelaiskulttuurin sisällöntuotannosta vastaavat jatkossakin saamelaisyritykset ja –toimijat ja sitä esittelevät muut yritykset varmistuvat tiedon oikeellisuudesta 4. Korostetaan Inarin kylien omaleimaisuutta ja vahvistetaan kylien kehittämisessä yhteistyötä Inarin kylien neuvoston kanssa 5. Vahvistetaan ruokamatkailukohdeimagoa ja lähiruoan suosimista hiilijalanjäljen pienentäjänä 6. Tuodaan esiin Inaria kokous- ja konferenssipaikkana 7. Kiinnitetään huomiota esteettömyyteen osana eettistä kestävyyttä 8. Kannustetaan yrityksiä panostamaan laatuun ja palvelutasoon	Kv: vahva näkyvyys eri viestintäkanavilla, esim. Trip Advisor Digi: palvelut digitaalisesti saataville, luontokohteet ja –reitit kartalle Turvallisuus: turvallisuusohjeistus näkyvästi esille yrityksiin, lentokentälle ja nettisivuille
	Varautuminen ilmastonmuutoksen ja lentomatkailun muutosten vaikutuksiin	Kunta; ISM, ILM, matkailuyritykset ja –toimijat	1. Kaikkia toimijoita kannustetaan kestäväan kehitykseen aktiviteeteissaan 2. Liikkumisessa pohditaan miten ekologisesti asiakkaat pääsevät alueelle 3. Selvitetään mahdollisuuksia kehittää joukkoliikennettä alueen sisällä 4. Kasvatetaan maata pitkin kulkevan matkailun painoarvoa	Kv: yhteistyö ja tiedonvaihto Edunvalvonta: Finnair, Finavia, liikennetoimijat Digi: Arctic Open Maas

ARKTINEN INARI - Arktisuus ja puhtaus voimavaraksi		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
II Ympäri- vuotinen veto- voimaisuus	Lumettoman ajan matkailun elävöittäminen ja tekeminen houkuttelevaksi eri kohderyhmille	ISM, ILM, matkailuyritykset, Nordica	1. Valitaan kohderyhmät kullekin sesongille ja laaditaan selkeä markkinointisuunnitelma. Esim. kevätkaudelle ja syksyyn kotimaisia ja lähialueiden asukkaita, kesälle kuumien maiden asukkaita tms. yritysten näkemysten mukaisesti 2. Kohdennettu markkinointi tehdyn suunnitelman pohjalta, erityisesti etätyöntekijät, kokousmatkailijat ja seniorit 3. Tuodaan esiin lumettoman ajan vahvuuksia: ympärivuorokautista valoa, raikasta ja puhdasta ilmaa, sopivaa lämpöä ja yllättäviä säänvaihteluita sekä kesätapahtumia (esim. Inariviikot, Ijahis idja) 4. Aktiviteettien tuotteistaminen, esim. erilaiset opastetut kävelyreitit 5. Kannustetaan yrittäjiä kehittämään luovia ideoita olemassa olevien fasilitteettien ja luonnonympäristön (rinteet, reitistöt) hyödyntämiseksi ympärivuotisesti	KV: vahva näkyvyys eri viestintäkanavilla, esim. Trip Advisor Digi: palvelut digitaalisesti saataville, luontokohteet ja –reitit kartalle Turvallisuus: turvallisuusohjeistus näkyvästi esille yrityksiin, lentokentälle ja nettisivuille
	Lähiyhteistyön edistäminen matkailussa	Nordica; ISM, ILM, koko alueen matkailuyritykset ja –toimijat	1. Hyödynnetään Inarin ainutlaatuista sijaintia Norjan ja Venäjän lähellä, niiden kulttuuria, palveluita ja nähtävyyksiä sekä pohditaan yhteistyöhankkeita, synergiahyötyjä ja yhteisiä tuotteita yli aluerajojen 2. Lisätään ympärivuotista markkinointiviestintää naapurimaihin	Kv: yrittäjien ja muiden toimijoiden vahvat verkostot naapurimaihin Edunvalvonta: rajaestetoimijat Digi: edistetään keskinäisiä kontakteja ja näkyvyyttä toistemme alueilla Turvallisuus: viranomaiskoulutuksia opasmääräyksistä yms.

ARKTINEN INARI - Arktisuus ja puhtaus voimavaraksi		Päävastuu ja verkostokumppanit	Toimeenpanosuunnitelma • etenemisen askeleet • seuranta	Miten huomioimme toteutuksessa • kansainvälisyyden • edunvalvonnan • digitaalisuuden • turvallisuuden
III Elinkeino- rakenteen monipuolisuus	Arktisen testaustoiminnan kehittäminen yli toimialarajojen	Nordica; testausyritykset, tutkimuslaitokset, oppilaitokset	1. Perinteisen testaustoiminnan laajentaminen myös alueellisesti esim. hallintalaitteisiin, autonomisiin autoihin ja avioniikkaan 2. Selvitetään mahdollisuus luoda uudenlaisia kylmäketjuja ja kylmäkuljetuksia 3. Kartoitetaan kylmätestaustoiminnan uusia muotoja (esim. vaatteet, jalkineet, ihonhoitotuotteet) toimialaraporttien, seminaarien ja arktisten alueiden raporttien kautta 4. Arktisen testauksen klusterin toimintaedellytyksien turvaaminen: • tukipalvelujen toimivuuden • majoituskiintiön riittävyyden varmistaminen.	Kv: yhteyksiä muille arktisille alueille lähinaapureiden lisäksi ja tiedonhankintaa Edunvalvonta: tutkimus- ja oppilaitokset Digi: alueemme potentiaalin esittely Turvallisuus: tuomme esiin aluetamme turvallisena testausympäristönä, jossa on toimiva infrastruktuuri
	Potentiaaliselvitykset ja toimijahaut Elokuvatuotannon aktiivinen houkuttelu	Nordica; House of Lapland, elokuvakomissio, Lapin liitto, ELY-keskus	1. Inarin alue kuvauspaikkana-esittelymateriaalin tuottaminen yhdessä House of Laplandin kanssa 2. Kartoitetaan uusia kuvaustuotantoja ja otetaan tekijöihin yhteyttä 3. Ideoidaan luovasti alueemme tarjoamia mahdollisuuksia uusille toimialoille ja luodaan kontakteja • Datakeskukset • Hyvinvointi- ja hoiva-ala • Palvelu- ja kaupan ala 4. Palveluntarjoajien liikeansaintamahdollisuuksia kehitetään strategisilla hankinnoilla	Kv: yhteydenottoja kv. tuotantoihin Edunvalvonta: HOL, elokuvakomissio Digi: alueemme potentiaalin esittely Turvallisuus: tuomme esiin aluetamme turvallisena kuvaus- ja toimintaympäristönä, jossa on toimiva infrastruktuuri

5.1. MITTARIT - LAADULLINEN JA KESTÄVÄ KEHITYS 2019-2025

Mittaaminen osalta on olennaista, että valitut mittarit kuvaavat tärkeää asiaa oikein (validiteetti) ja luotettavasti (reliabiliteetti). Mitataanko tulosta vai prosessia? Kuinka reaaliaikaisia mittaustulokset ovat ja miten hyvin kertovat kokonaiskuvasta. Jotta mittarit tukevat elinvoimatyötä, on hyödyllistä valita mittareiksi sellaisia tunnuslukuja, joissa tiedot saatavissa mahdollisimman helposti, automaattisesti, tietovarannon kerääminen ja ylläpito eivät aiheuta ylimääräistä byrokratiaa. Inarin elinvoimaohjelman mittareiksi valikoitui osin jo seurannassa olevat mittarit. Joidenkin tavoitteiden osalta, esim. ympärivuotisen vetovoiman kehityksen mittaaminen tulee vielä mietittäväksi erikseen. Tulkitessa mittaustuloksia huomioidaan myös:

- oman toiminnan rooli ja osuus havaitussa kehityksessä (dial – tin opener), sekä
- vertailu omaan aiempaan toimintaan, asetettuun tavoitteeseen, muiden samanlaisten organisaatioiden tulokseen, muiden erilaisten organisaatioiden tulokseen

Mittareilla halutaan seurata, että kehitys Inarissa on kestävä kehityksen mukaista.

Mittari	Lähtötaso 2019	Huomioita mittaustulosten tulkintaa varten	Tavoitetaso 2025 ja mittausjakso
Perustetut yritykset	2014: 8, 2015:7, 2016:13, 2017: 16 16 kpl	Keskitytään laatuun, ei määrään	> 10 yritystä/vuosi
Yritysten nettomuutos	2014: -10, 2015:-3, 2016:6, 2017: 6 6 kpl	Suurten ikäluokkien eläköityminen vaikuttaa yritysten lopettamiseen	positiivinen
Myönnettyt avustukset	ELY + Leader: 2016: 2 486t, 2017: 1 047t, 2018: 164t (ELY o hakemusta) 164 249 €	Kertoo investointien määrästä, vaihtelu on suurta	Seurataan vuosittain
Yritysten liikevaihdon kehitys	2015: 206 931 000 € 2016: 241 921 000 € 2017: 301 832 000 € 301 832 000 €	Kapasiteetin nopea kasvu vaikuttanut viime vuosina, markkinat tasaantumassa	+ 3 % /vuosi
Työllisyyden muutos	Työttömyysaste: 2016: 13,6%, 2017: 11,2%, 2018: 9,5% 9,5 %	Korkea luku johtuu rakenteellisista tekijöistä	< 10 % (työttömyysaste)
Yöpyvät matkailijat	Inari-Saariselkä- matkailualue 2016: 462t, 2017: 453tt, 2018: 561t 561 000 yötä	Majoituskapasiteetin nopea kasvu vaikuttanut positiivisesti, keskitytään laatuun	+ 3 % /vuosi
Kunnallisveron kehitys	2015: 19 358 000 2016: 19 590 000 2017: 20 056 000 20 056 000 €	Kunnallisveron kehitys kertoo kunnan elinvoimaisuudesta enemmän kuin yhteisövero.	Seurataan vuosittain

Kuva 4. Elinvoimaohjelman mittarit.

5.2. MITÄ LISÄÄ INARIIN?

Kevään 2019 yrittäjähaastatteluissa nousi esille runsaasti ideoita ja ajatuksia Inarin elinkeinoelämän monipuolistamiseksi. Alla on lueteltu yrittäjyyttä pohtivien tueksi ideoita, jotka vain odottavat toteutustaan!

- luonnontuotteiden jatkojalostus- ja säilytyspaikkoja
- tontteja eri tarpeisiin ja eri toimijoille
- asuntoja sinne missä on työpaikat
- kansainvälistä matkailukoulutusta, inarilainen palvelutuottajamalli käyttöön
- jätteenkäsittely, lajittelu ja kierrätys kuntoon, kyläilmeet kuntoon
- kylmätekniologian vahvistaminen (testilaboratoriot, datakeskukset)
- konsertti- ja tapahtumasali Saariselälle
- kesätapahtumia, tapahtumakoordinaattori
- lisää "herkkupöytiä", kiinalainen keittiö
- latukahviloita Ivaloon
- korjaushalleja Inariin
- vapaita oppaita, lisääaktiviteetteja matkailuun
- terveys-, hyvinvointi- ja elämyspalvelut, kuntouttavat palvelut, lääkäripalvelut
- helikopterilentämistä, yksityislentotoimintaa, revontulilentoja, pienlento- ja vesiliikennettä
- laadukkaita vaateliikkeitä
- Ivaloon "pistäytymispaikka" ja lisää pienyrityksiä, tyhjät tilat Ivalossa käyttöön
- rekkojen terminaali Peuravuonon sahalle
- raskaan kaluston katsastusaseman saaminen Inariin
- tietoliikennekeskus, teknologiateollisuutta
- ympärivuotinen lumilinna
- Näätämöön enemmän yrityksiä
- käsityöteollisuutta ja käsityöläisille työtiloja
- saamelaisartistien ohjelmatoimisto
- työelämän "hops" käyttöön työelämän muuttumisen johdosta
- rakennuslupaprosessin kehittäminen nopeammaksi
- neuvotteluprosessit sidosryhmien kesken toimiviksi
- kevyen liikenteen väylä Ivalosta Inariin, Inarista Sarviniemeen
- kunnan sisäisen liikenteen kehittäminen

6. LÄHDEAINEISTO

Inarin elinvoiman indikaattoreita. Miettinen & Parviainen. FCG Konsultointi Oy.

Inarin kunnan yrittäjähaastattelut (2019). Elinkeinot ja kehitys Nordica.

Kyösti, Jäntti, Parkkinen & Airaksinen (2017). Seutukaupunkien tulevaisuus - Skenaariot ja johtamisteesit. Suomen Kuntaliitto.
http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3332

Nordean aluebarometri (2019). Nordea Bank Oyj. <https://mb.cision.com/Public/434/2761032/82613451d8a9b4c1.pdf>

Paananen, Haveri & Airaksinen (2014) Kunta elinvoiman johtajana. Acta nro. 255. Suomen Kuntaliitto.

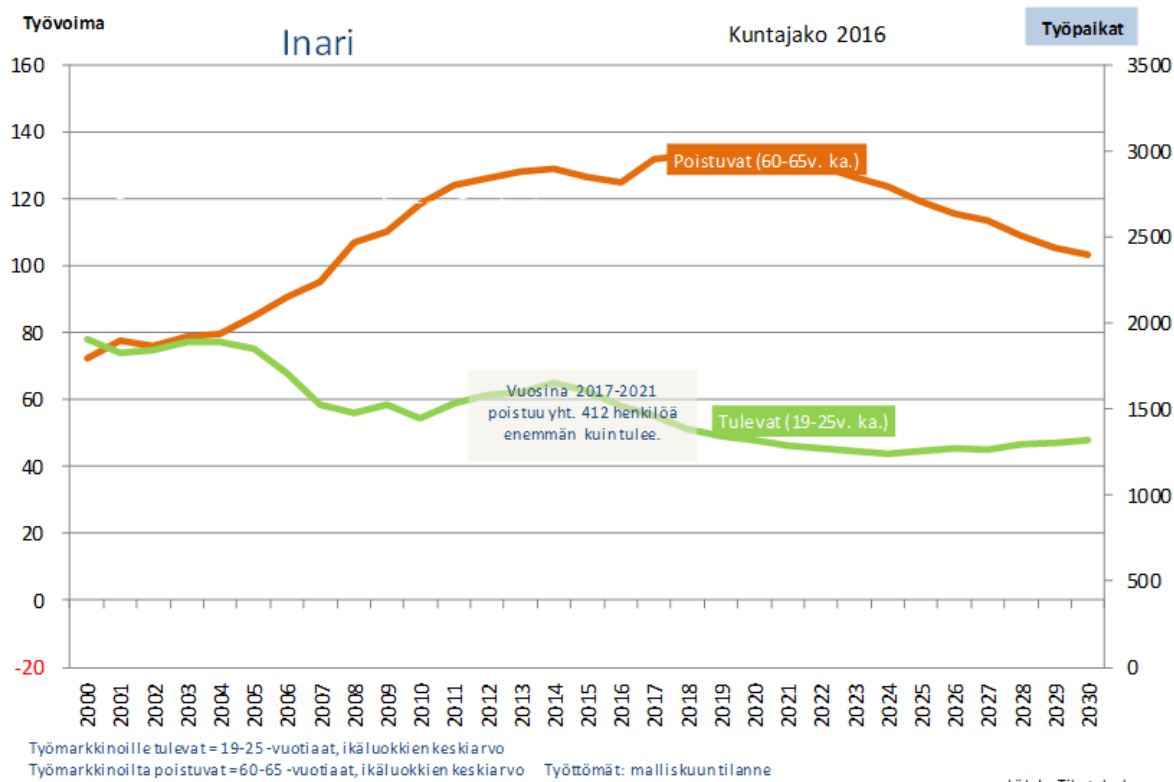
Pyykkölä & Vuorensola (2018) Kuinka johtaa elinvoimaa? Viiden kaupungin tapaustutkimus. Suomen Kuntaliitto.

Julkaisun Inari-kuvat: Inarin kunnan kuvapankki. Valokuvajat: Juha Kauppinen, Jan-Eerik Paadar ja Tytti Bräysy.

LIITE 1: Inarin kumulatiivinen nettomuutto vuosina 2014-2017.

Inari	NETTOMUUTTO														
10 parasta kumulatiivista nettomuuttoa															
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2004-2017
Helsinki	9	-11	-9	13	1	-4	3	11	7	8	8	-2	18	-1	51
Sodankylä	6	4	7	-12	10	2	10	-2	-8	20	3	-10	22	-10	42
Espoo	0	3	1	1	2	1	-2	11	-3	2	4	7	-9	5	23
Imatra	0	5	0	-4	-1	2	3	-1	-1	1	8	2	1	3	18
Muhos	1	1	0	6	1	6	0	0	2	2	-1	-1	0	0	17
Pielavesi	1	0	0	0	0	0	4	0	4	0	6	2	0	0	17
Pello	1	-1	0	3	0	0	-1	-1	1	2	6	2	0	4	16
Utsjoki	-4	-7	9	2	8	0	-3	-9	3	4	10	6	-5	2	16
Nurmijärvi	-2	2	0	2	1	3	0	-3	1	1	3	3	1	4	16
Kerava	1	3	3	3	1	1	0	-1	1	1	1	1	5	-4	16
Koko kuntaryhmä	13	-1	11	14	23	11	14	5	7	41	48	10	33	3	232
Muu Suomi	-69	-54	-79	-62	-98	-7	-88	-40	-1	10	-2	-3	24	29	-440
Koko maa	-56	-55	-68	-48	-75	4	-74	-35	6	51	46	7	57	32	-208

LIITE 2: Inarin työmarkkinoille tulevat ja poistuvat ikäluokat.

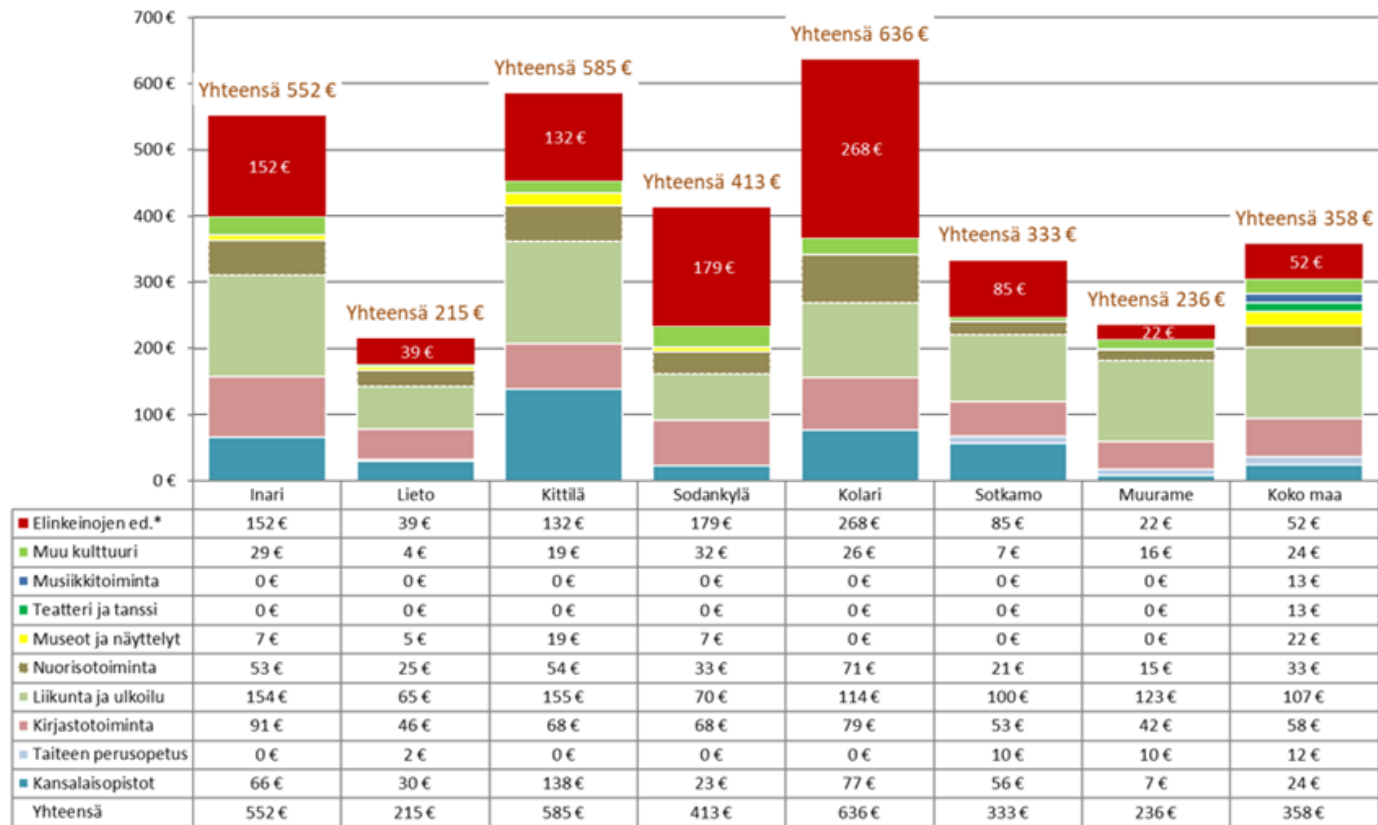
	Poistuvat	Tulevat	Erotus	Tyött. alle 25v.	Työpaikat
2000	73	78	-6		2797
2001	78	74	4		2720
2002	76	75	1		2787
2003	79	77	2		2770
2004	80	77	3		2819
2005	85	75	10		2763
2006	91	68	23	40	2778
2007	95	59	37	18	2903
2008	107	56	51	18	2836
2009	110	59	52	32	2715
2010	118	54	64	36	2698
2011	124	59	65	23	2714
2012	126	62	65	25	2751
2013	128	62	66	30	2676
2014	129	65	64	47	2768
2015	127	62	64	40	
2016	125	58	67	24	
2017	132	55	77	26	
2018	133	51	82		
2019	134	49	85		
2020	131	48	83		
2021	132	46	86		
2022	130	46	84		
2023	127	45	82		
2024	124	44	80		
2025	119	45	75		
2026	116	45	70		
2027	114	45	69		
2028	109	47	63		
2029	105	47	58		
2030	103	48	56		

Liite 3. Inarin työpaikat toimialan mukaan.

- Prosentuaalisesti Inarissa 2007-2016 eniten työpaikkojen määrä on kasvanut seuraavissa luokissa:
Kaivostoiminta ja louhinta, kiinteistöalan toiminta sekä hallinto- ja tukipalvelut
- Prosentuaalisesti työpaikkoja on hävinnyt eniten *teollisuudesta, maa- ja metsätaloudesta sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnasta.*

	Työpaikat toimialan mukaan 2007-2016, muutos %																			
	A Maatalous, metsätalous	B Kaivostoiminta ja louhinta	C Teollisuus	D+E Sähkö-, kaasu-, lämpö, vesi- ja jätehuolto	D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	E Vesi-, viemäri-, jätevesi- ja jätehuolto	F Rakentaminen	G Tukku- ja vähittäiskauppa	H Kuljetus ja varastointi	I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	J Informaatio ja viestintä	K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	L Kiinteistöalan toiminta	M Amm., tiet. ja tekninen toiminta	N Hallinto- ja tukipalvelut	O Julkinen hallinto	P Koulutus	Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	Muut palvelut	Työpaikat yhteensä
Inari	-44 %	400 %	-50 %	5 %	9 %	0 %	-16 %	8 %	9 %	-13 %	27 %	-35 %	173 %	-4 %	38 %	-13 %	-21 %	9 %	45 %	-1 %
Lieto	-28 %	-100 %	-23 %	40 %	0 %	27 %	9 %	35 %	19 %	21 %	23 %	-28 %	575 %	32 %	47 %	-25 %	7 %	20 %	41 %	7 %
Kittilä	-26 %	815 %	188 %	-3 %	-60 %	40 %	10 %	-3 %	19 %	7 %	-33 %	-63 %	79 %	-17 %	64 %	35 %	-7 %	21 %	-17 %	28 %
Sodankylä	-24 %	700 %	-28 %	-6 %	-52 %	50 %	26 %	10 %	-39 %	15 %	-35 %	-20 %	-7 %	-25 %	3 %	-10 %	-33 %	21 %	-7 %	4 %
Kolari	-54 %	0 %	-35 %	100 %	-17 %	450 %	8 %	16 %	-23 %	-14 %	42 %	-83 %	110 %	-50 %	-6 %	-29 %	11 %	15 %	8 %	-6 %
Sotkamo	-24 %	296 %	-81 %	-23 %	-36 %	-16 %	-21 %	2 %	-22 %	15 %	-43 %	-45 %	-16 %	-18 %	43 %	-12 %	-15 %	15 %	30 %	4 %
Muurame	-22 %	0 %	-13 %	276 %	55 %	683 %	-7 %	45 %	3 %	48 %	0 %	-80 %	55 %	70 %	57 %	33 %	1 %	-9 %	59 %	5 %
Lappi	-25 %	276 %	-25 %	-17 %	-23 %	-5 %	-8 %	-6 %	-16 %	7 %	-20 %	-29 %	2 %	-17 %	21 %	-12 %	-14 %	16 %	14 %	-4 %
Koko maa	-26 %	15 %	-28 %	-1 %	-8 %	8 %	-3 %	-8 %	-14 %	12 %	4 %	-3 %	0 %	5 %	24 %	-10 %	-4 %	10 %	17 %	-4 %

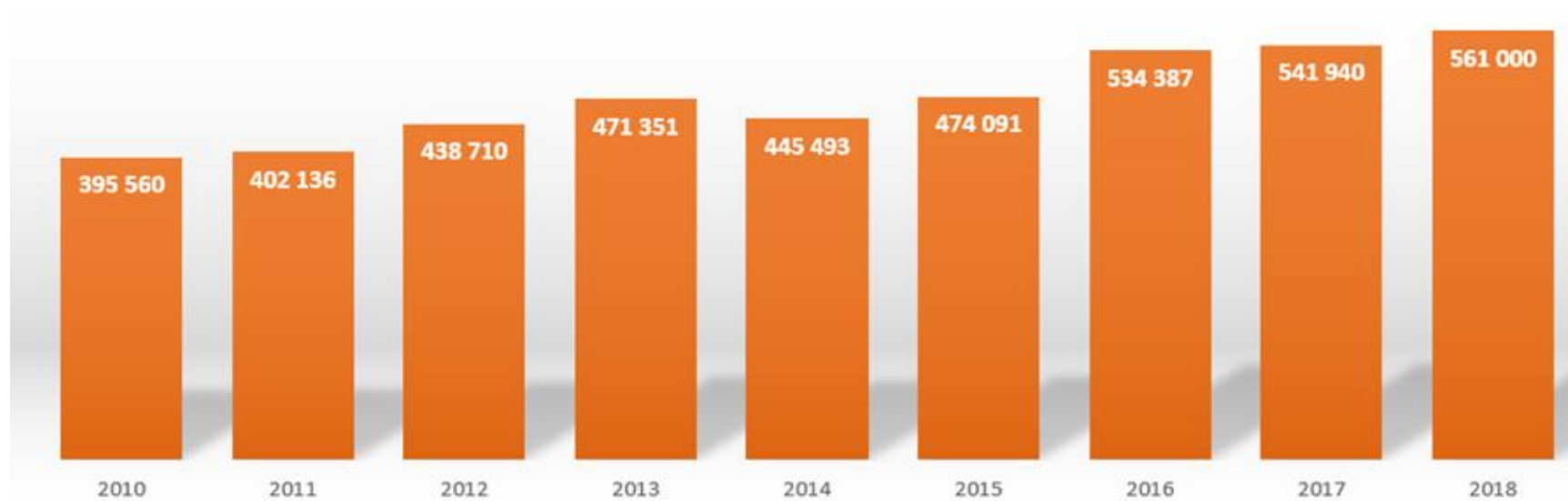
Liite 4: Panostus vetovoimaan per asukas Inarissa ja Inarin ”verrokkikunnissa”.

*määritelmän mukaan sisältyvät:

”Elinkeinoelämän edistämiseen liittyvä hallinto, tutkimus, suunnittelu ja ohjaus sekä elinkeinojen tukeminen, matkailun edistämistoiminta ja niihin liittyvät toiminnot kuten esim. messut.” ->osa panostuksista jää ulkopuolelle

LIITE 5: Yöpymiset Inari-Saariselkä –matkailualueella 2010-2018. Lähde: Visiittori.fi

LIITE 6: Lentomatkustajien määrä Ivalon lentoasemalla 2010-2020. Lähde: Finavia.fi

